

Jornada sobre Finances Ètiques i Cultura de Pau

Recull de ponències

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

JORNADA SOBRE FINANCES ÈTIQUES I CULTURA DE PAU

RECULL DE PONÈNCIES

Xavi Teis / Helena Àngel

Papers de l'Observatori de Finances Ètiques

Març 2010

Continguts

Presentació	3
Programa	4
Taula 1. Finances ètiques i cultura de pau	5
Taula 2. Destapant el negoci de les armes	9
Taula 3. La cultura de pau i la construcció d'alternatives	14
Taula 4: La construcció d'un Sistema de Finances Ètiques: el cas de les assegurances	21
Taula 5: Cap a un Consens de Barcelona: alternatives a la globalització neoliberal	27
Conclusions	33
Enllaços d'interès	35

Presentació

Dimecres 20 de gener de 2010. Dos quarts de deu del matí. El passí documental ACE Bank dóna el toc de sortida a la jornada de debat sobre finances ètiques i cultura de pau, organitzada per Fets, Finançament ètic i solidari, Setem, i l'Observatori del Deute en la Globalització.

La trobada té lloc al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). Cinc taules de debat centraren la jornada dedicada a l'exposició i reflexió de temàtiques vinculades a l'economia social i solidària i a la seva aportació en la construcció d'una cultura de pau. Es tractaren temes com la importància i les accions que es duen a terme en l'actualitat per avançar cap al desarmament mundial, fins a la incorporació de l'ètica en un sector tan conservador com el de les assegurances. Tot això passant pel debat entorn el canvi de model econòmic i social i les possibles alternatives existents actualment a nivell autonòmic, estatal i europeu, i la importància d'aquestes en el foment de la cultura de pau.

La jornada sobre finances ètiques i cultura de pau es caracteritzà per la notorietat dels ponents i la presència i representació de tres punts de vista essencials: el de les organitzacions no governamentals, l'administració, i la societat civil organitzada. Les nombroses intervencions dels assistents van ser crucials per crear un ambient de debat i reflexió que enriqueix el sentit de la jornada. Una vuitantena de persones assistiren a l'aula 1 del CCCB amb la inquietud de conèixer i aprofundir en l'immens món que rodeja aquestes dues iniciatives.

El present document és un recull de cadascuna de les tretze ponències que varen tenir lloc a la jornada, així com també una síntesi de les reflexions i conclusions que es van generar.

Taula 1: Finances Ètiques i Cultura de Pau

Modera: Jesús Carrión, membre de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG)

- Jordi Mari, Director de FETS, Finançament Ètic i Solidari.
- Manel Vila, Comissionat de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau de l'Ajuntament de Barcelona.
- Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau.

Taula 2: Destapant el negoci de les armes

Modera: Víctor Maeso, coordinador de la campanya de Finances Ètiques de Setem a Catalunya.

- Jordi Calvo, membre del Centre Delàs.
- Annie Joh, membre de Banktrack

Taula 3: La cultura de pau i la construcció d'alternatives

Modera: Jordi Via, director Arç cooperativa.

- Jordi García, cooperativista, docent i escriptor en relació sobre temes d'economia solidaria i les alternatives socials.
- Iolanda Fresnillo, membre del ODG, Observatori del deute en la Globalització.
- Francois Schneider, membre i teòric del moviment pel Decreixement.

Taula 4: La construcció d'un Sistema de finances ètiques: el cas de les assegurances

Modera: Jordi Mari, director de FETS, Finançament Ètic i Solidari.

- Jordi Via, director d'Arç Cooperativa.
- Narcís Sánchez, director de l'Observatori de les Finances Ètiques.

Taula 5: Cap a un Consens de Barcelona: alternatives a la globalització neoliberal

- Martí Olivella, director de NOVA, centre per la innovació social.
- Jordi Mari, director de Fets, Finançament Ètic i Solidari.
- Andreu Felip, Director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

1. Finances ètiques i cultura de pau

La primera taula de debat respon al mateix títol de la jornada **Finances Ètiques i Cultura de Pau**. La modera Jesús Carrión, membre de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG). L'acompanyen:

- Jordi Marí, director de FETS, Finançament ètic i solidari.
- Manel Vila, Comissionat de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau de l'Ajuntament de Barcelona.
- Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau.

Una vegada presentada la taula per Jesús Carrión, membre de l'Observatori del deute en la Globalització, serà Jordi Marí, director de FETS, qui enceti el debat destacant la importància de la jornada per la relació especialment intensa que mantenen la cultura de pau i les finances ètiques. Ressalta el positivisme que representa que les finances ètiques estiguin “sota el paraigües de la cultura de pau i que en promoguin els seus valors”. Aquesta complementarietat i sinèrgia entre les finances ètiques i la cultura de pau ha estat sempre lligada ja que, tal i com explica Marí, les finances ètiques neixen, precisament, del moviment pacifista nascut al voltant dels anys 60, moment en que es crea la paradoxa d'estar avançant cap a una direcció d'acord amb uns valors i principis concrets i, a la vegada, tenir dipositats els diners en un banc que avança en la direcció contrària. Marí considera la cultura de pau “un pas interessant dels que caminen en una sola direcció”.

Jordi Marí ressaltava el positivisme que representa que les finances ètiques estiguin “sota el paraigües de la cultura de pau i que en promoguin els seus valors”

Manel Vila, del Comissionat de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau de l'Ajuntament de Barcelona representa, tal i com ell mateix defineix, la part més formal del debat. Representa a l'administració, sense la qual “seria molt complicat avançar”. En bona mesura, gràcies a les subvencions que atorga, ja que “fan possible que les iniciatives transmutin en projectes i els projectes en realitats socials”. Vila es mostra molt entregat en assolir, sempre, l'òptima consecussió dels projectes socials i solidaris. Seguidament, i aprofitant el marc de la jornada, Vila considera pertinent denunciar l'actitud de certes entitats financeres pel cobrament de comissions en les donacions realitzades per la reconstrucció d'Haití després del pas del devastador terratrèmol el passat gener. La polèmica entorn les comissions cobrades a clients que van fer donacions va tenir ressò en la majoria de mitjans de comunicació

Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales. És investigador dins del Grup d'Empreses Transnacionals espanyoles de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG). Forma part de la plataforma catalana Col·lectiu RETS: respostes a les empreses transnacionals. Té publicats diversos articles i és coautor del llibre “REPSOL YPF: Desenmascarant la responsabilitat social corporativa”

Jordi Marí és actualment el director de Fets, Finançament ètic i solidari, entitat dedicada a la promoció de les finances ètiques i solidàries. També és el director de l'àrea de socis del Projecte Fiare, una banca ètica, ciutadana i cooperativa. Llicenciat en economia per la Universitat de Barcelona. Mestratge en gestió d'empreses d'economia social i empreses d'inserció a l'IDEC Jordi Marí ha treballat en el sector de consultoria d'estratègia y operacions al col·lectiu Ronda com a tècnic en economia social.

i xarxes socials. Com a resposta, els bancs i caixes implicats van emparar-se en errors informàtics i de coordinació interna per justificar els cobraments. Amb aquest incís, Vila ofereix als assistents un exemple més dels pocs escrúpols que demostra la banca convencional quan detecta una oportunitat de negoci, alhora que reforça la necessitat d'enfortir una banca alternativa.

Fent balanç de la feina feta durant l'últim any entorn les finances ètiques Manel Vila destaca, per sobre de tot, la importància de les activitats que es fan, des de FETS, als Instituts de Secundària per sensibilitzar als més joves de la necessitat de ser coherents amb els propis valors i l'actitud diària envers la vida i la societat. El ponent dóna importància a aquesta tasca ja que considera que és essencial fer arribar informació a la gent jove ja que detecta, en aquesta capa social, una manca de consciència generalitzada.

Manel Vila: “les subvencions que s’atorguen des de l’administració fan possible que les iniciatives transmutin en projectes i els projectes en realitats socials”

Per últim, el ponent fa constància del compromís i solidaritat de l'ajuntament de Barcelona en referència a la cooperació i a les entitats del tercer sector en la recent aprovació del pla director 2009-2012 de cooperació. L'esmentat pla pretén augmentar els fons destinats a la cooperació internacional per al desenvolupament fins a assolir el 0,7 % del pressupost de l'Ajuntament el 2012. Aquest document representa, per Vila, l'esclatxa d'esperança perquè les coses vagin avançant amb més força.

Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau, inicia la seva intervenció coincidint amb la visió que apuntava minuts abans Jordi Marí en relació a les coincidències de valors i ideari entre cultura de pau i finances ètiques. Oliveres ens ofereix una aproximació pràctica a la teoria explicada fins al moment a la jornada. Amb la utilització d'esdeveniments de rigorosa actualitat mediàtica com el segrest dels pescadors bascs per part dels pirates somalis, o el rescat financer dels bancs per part de l'Estat. Amb el seu habitual discurs, directe, entenedor i dinàmic realitza una radiografia de la situació actual del món, denunciant així la gestió estatal del diner públic, que prioritza la salvació d'entitats privades abans d'apostar per la lluita contra la fam mundial.

En relació al segrest del pesquer basc Alakrana, ocorregut a principis d'octubre de 2009 a les costes de Somàlia, Oliveres titlla d'esbiaixat el tractament mediàtic del conflicte i denuncia la hipocresia i falsedat de les polítiques pesqueres de la Unió Europea per la seva naturalesa expansionista i invasiva. En la seva reflexió posa de manifest la injustícia que suposa l'explotació de la pesca a la costa africana per part d'empreses espanyoles, recordant que la flota pesquera de l'Estat Espanyol és la més potent d'Europa. D'aquesta manera, el ponent qualifica de “pirates” als segrestats i no als segrestadors.

Arcadi Oliveres: “l’aplicació de la famosa taxa Tobin, que proposa gravar tots els moviments borsaris en un 1‰, és una mesura que desincentivaria molts moviments especulatiu; la pràctica més habitual en les operacions financeres”

Manel Vila i Motlló és el comissionat de l'alcaldia de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau de l'Ajuntament de Barcelona, que va iniciar la seva tasca de cooperació deu anys enrere en un context marcat per la reivindicació ciutadana del 0,7%, per la guerra dels Balcans i pel moviment ciutadà de solidaritat que la guerra despertà.

Oliveres prossegueix la seva intervenció posant en evidència la incongruència en les polítiques públiques pel que fa a les prioritats alhora d'utilitzar els recursos públics. Per il·lustrar aquest argument senyala, per una banda, que pel rescat dels bancs s'han destinat un total de 2,7 bilions de dòlars i, per l'altra, que segons un recent estudi elaborat per Nacions Unides, els recursos monetaris necessaris per lluitar i eradicar la fam mundial es situen al voltant dels 50.000 milions de dòlars anuals. És a dir, s'han destinat 54 vegades més recursos per salvar les entitats financeres privades que la quantitat que Nacions Unides calculava en el seu informe.

Fent referència a bona part de l'activitat borsària dels últims anys, en la que els bancs en són agents protagonistes, Oliveres denuncia que la major part de les operacions fetes són especulatives. La lliure circulació de capitals a nivell mundial fomenta que enormes quantitats de diners puguin viatjar d'un mercat financer a un altre buscant el benefici en les petites fluctuacions i petits marges que la pròpia activitat especulativa genera. Una eina com internet ha ajudat a incrementar aquesta pràctica ja que n'ha facilitat l'operativa. Com a mesura per pal·liar aquesta activitat, Oliveres proposa l'aplicació de la famosa taxa Tobin per la que tots els moviments borsaris serien gravats en un 1%. D'aquesta manera, s'aconseguiria desincentivar molts dels moviments especulatius que operen amb marges molt petits. El ponent no es considera optimista en l'aplicació d'aquesta mesura ja que les pressions de les entitats financeres eviten que el poder legislador es decideixi a aplicar-la. Com a exemple cita l'actitud contrària del President d'Estats Units, Barack Obama quan li va "treure del cap" al primer ministre britànic, Gordon Brown, l'aplicació d'aquesta taxa després que aquest hi hagués mostrat certa predisposició.

“A causa de la crisi els bancs han restringit el crèdit, aquest fet ha estat el problema del sector financer al sector productiu”

Oliveres amb la seva capacitat pedagògica habitual va prosseguir explicant com la crisi econòmica originada al sistema financer s'ha acabat traspasant a l'economia productiva. La injecció de diner públic que han rebut els bancs s'ha destinat, majoritàriament, a la compra de deute públic, i no per incentivar noves inversions. Els bancs han restringit el crèdit i això ha estat el problema des del sector financer al sector productiu, especialment en les petites i mitjanes empreses (pimes). La creixent dificultat en la que es troben moltes empreses i particulars per accedir a línies de finançament ha complicat, encara més, el desenvolupament de l'activitat empresarial de l'economia real. Oliveres critica la injecció gratuïta de diner públic a l'Estat Espanyol i veu amb bons ulls la nacionalització de la banca, si més no, la d'aquells bancs que han requerit de l'empara del govern. Posa en comparació el model d'intervenció nord-americà i espanyol. En el primer cas, apunta el ponent, el govern va utilitzar la injecció de fons per adquirir part del capital social de les entitats financeres intervingudes, a diferència del model d'intervenció de l'Estat espanyol, que no ha adquirit participació en capital social que podria tenir com a finalitat obtenir una eina de control per futures operacions.

En relació a la bona mirada d'Oliveres a la nacionalització de la banca, un dels assistents confessa els seus dubtes i la seva "por" a la propietat pública de la banca per part de l'Estat

Arcadi Oliveres és doctor en Ciències Econòmiques. Expert en relacions nord-sud, comerç internacional, deute extern i economia de defensa, imparteix també nombroses classes de màsters i postgraus en cooperació i desenvolupament. Col·labora habitualment en diferents moviments socials i cristians i en diverses publicacions solidàries, i participa en nombroses taules rodones i conferències sobre relacions nord-sud i desarmament. És professor titular d'Economia Aplicada a la Universitat Autònoma de Barcelona, president de Justícia i Pau, president de la Universitat Internacional de la Pau de Sant Cugat del Vallès, i de la Federació Catalana d'Organitzacions No Governamentals (ONG) per a la Pau.

per la desconfiança que li desperta l'administració en aspectes que ell considera rellevants com són la gestió i la transparència. L'assistent dubta que una banca pública pugui arribar a ser una veritable banca ciutadana que incentivi la participació i implicació de la gent. En aquest moment Oliveres insisteix en el seu posicionament a favor per una raó: millor que l'Estat n'obtingui una contrapartida en forma de capacitat de decisió dins de l'entitat financera.

“la situació de crisi actual ha posat en evidència, ara més que mai, les males arts del sector financer en general i de la banca convencional en particular”

Arcadi Oliveres acaba la ponència amb una afirmació clara: “la situació de crisi actual ha posat en evidència, ara més que mai, les males arts del sector financer en general i de la banca convencional en particular”. El ponent considera especialment necessari el foment de models alternatius com el de la banca ètica.

2. Destapant el negoci de les armes

Destapant el negoci de les armes és el títol de la segona taula de debat, moderada per Víctor Maeso, coordinador de la campanya de Finances Ètiques de Setem a Catalunya. Comparteix espai amb:

- Jordi Calvo, membre del Centre Delàs.
- Annie Joh, membre de Banktrack

Tot i que la taula porta per títol Destapant el negoci de les armes, també podria haver-se titulat Finances convencionals i cultura de guerra, com a complement al títol de la jornada, senyala Víctor Maeso a l'inici de la seva intervenció.

L'economia militar necessita finançament per a funcionar i, dins d'aquest, els bancs com a entitats financeres hi juguen un paper fonamental. És necessari denunciar el vincle entre bancs i indústria militar de cara a la societat, als mitjans de comunicació, als propis responsables dels bancs, així com als seus accionistes i a les administracions públiques. Aquestes són accions que ajuden a crear consciència col·lectiva de la necessitat de fomentar unes finances alternatives desvinculades de la indústria armamentística. En la present taula, explica Maeso, es presenten diverses experiències de campanyes dutes a terme a Catalunya, a l'Estat Espanyol, i també a nivell internacional, que han analitzat les inversions de la banca convencional en el negoci de la guerra, però també la inversió en negocis igualment controvertits com poden ser l'extracció de petroli i gas, l'energia nuclear, la mineria o les grans empreses hidroelèctriques.

Víctor Maeso és enginyer industrial, coordinador de la campanya Finances Ètiques de SETEM-Catalunya i membre de la junta de FETS. També és dinamitzador dels grups d'activistes de SETEM al territori, i secretari de la delegació de SETEM de la Catalunya Central.

Víctor Maeso: "Denunciar el vincle entre bancs i indústria militar són accions que ajuden a crear consciència col·lectiva de la necessitat de fomentar unes finances alternatives desvinculades de la indústria armamentística".

Els ponents ens explicaran com han realitzat les seves recerques, què n'han obtingut, i quines estratègies de campanya han seguit una vegada recopilada la informació per incidir en la ciutadania. Abans de donar pas als ponents el moderador planteja tres preguntes per fomentar la reflexió:

- Com es determina/calcula la gravetat que suposa la implicació d'un banc en la indústria armamentística i militar?
- Quina és la manera de fer percebre a la gent la gravetat que suposa la relació entre les pràctiques especulatives dels bancs i la caiguda del sistema financer?
- Com combatre el discurs dels governs que legitimen l'exèrcit amb l'excusa de les missions internacionals de pau?

Una vegada plantejades les preguntes realitzades per Maeso es dona pas a la presentació de Jordi Calvo, investigador del Centre Josep Maria Delàs, vinculat a la ONG Justícia i Pau. El present ponent ha estat impulsor de la campanya per lluitar per una banca desarmada, BBVA sense armes, que denuncia la relació de la banca espanyola amb la indústria militar espanyola i internacional, però també incideix en la complicitat o paper actiu del Govern espanyol en aquesta situació.

Jordi Calvo Rufanges (La Vall d'Uixó, 1975) economista i investigador sobre moviments socials. En aquests moments, es troba concluent una tesis doctoral sobre el Fòrum Social Mundial (FSM). És membre del centre d'estudis per la pau JM Delàs de Justícia i Pau, i participa en les assemblees organitzatives del Fòrum Social Català (FSC). Llibres publicats: "El Foro Social Mundial, nuevas formas de hacer política" Bilbao, Universidad de Deusto, 2008 i "El Fòrum Social Mundial, nous camins per canviar el món", Barcelona, Justícia i Pau, 2008.

Calvo inicia la seva ponència amb la projecció del vídeo Ahimsa, contra la guerra. Ahimsa és un projecte audiovisual de Justícia i Pau que s'emmarca en el treball del Centre d'Estudis per la Pau JM Delàs. Té per objectiu contribuir a construir una cultura de pau en contraposició a la cultura de guerra, de violència i militarització tan present en la nostra societat. El documental consta de 5 capítols i, amb un to didàctic avarca temes com la cultura de pau, el negoci de la guerra, i les operacions militars a l'exterior des d'un punt de vista pacifista. Amb l'objectiu de posar de manifest la gravetat que suposen totes les fases del cicle armamentístic i el seu funcionament el ponent opta per projectar un dels capítols de l'esmentat documental perquè serveixi com a introducció a la ponència.

Jordi Calvo: "perquè existeixi la demanda necessària per fer funcionar el negoci de les armes cal, o bé renovar l'arsenal d'armes per haver quedat obsoletes, o bé provocar-ne el desgast fent la guerra".

És important estudiar el negoci de la guerra des d'un punt de vista econòmic, continua Calvo després de la projecció del vídeo, ja que l'objectiu radica en l'obtenció del màxim benefici d'un dels actors principals en aquest sector; els empresaris i negociants de la guerra. Perquè el sector obtingui benefici cal que hi hagi una demanda constant del producte que s'ofereix, en aquest cas les armes. En un 90% són els estats els clients de la indústria de les armes. Perquè existeixi la demanda necessària per fer funcionar el negoci cal, o bé renovar l'arsenal d'armes per haver quedat obsoletes (la OTAN obliga a renovar les armes a cada país que s'incorpora com a membre), o bé provocar-ne el desgast fent la guerra. Espanya

és un dels països que més es beneficia del negoci de la guerra en tot el món. Hi ha molts més factors que influeixen en aquest entramat industrial/militar; el govern, els interessos de les forces armades o el ministeri de defensa.

"Existeixen tres maneres de contribuir a potenciar i afavorir el negoci de la guerra des de la banca privada: amb la compra d'accions de l'empresa armamentística, donant crèdits a les empreses, o amb el finançament de les exportacions d'armes".

El paper del finançament en el negoci de la guerra

Un dels factors de major importància per a fer viable una empresa d'armes és el suport financer que rebí, perquè moltes de les operacions de la indústria militar són amb Estats que alberguen dubtes sobre la capacitat de pagament dels seus deutes, contretes en molts casos per governs dictatorials o de dubtosa representativitat democràtica, que ofereixen menors garanties financeres a les empreses que els proveïxen d'armes. És en aquests casos quan és de vital importància la participació

de les entitats financeres que assegurin les exportacions. A Espanya qui s'encarrega de tal funció és el CESCE (Companyia Espanyola d'Assegurances i Crèdits a l'Exportació), del que la meitat del seu accionariat és de titularitat pública i la resta està controlat pel Banc Santander, Banc Sabadell, Banco Popular, Banc Pastor, Deutsche Bank i Barclays Bank. Ens trobem, doncs, afegeix Calvo, amb l'evidència que una entitat pública afavoreix l'explotació i venda d'armes a l'exterior. El ponent destaca dos casos que han cridat especialment l'atenció com el finançament d'armes del CESCE a Xile en l'època de Pinochet, o a la Costa d'Ivori abans del cop d'Estat a l'any 1999.

“Existeixen tres maneres de contribuir a potenciar i afavorir el negoci de la guerra des de la banca privada: amb la compra d'accions de l'empresa armamentística, donant crèdits a les empreses, o amb el finançament de les exportacions d'armes”.

Existeixen tres maneres de contribuir a potenciar i afavorir el negoci de la guerra des de la banca privada: amb la compra d'accions de l'empresa armamentística, donant crèdits a les empreses, o amb el finançament de les exportacions d'armes. Segons Calvo, amb la investigació de totes aquestes dades es possible dur a terme les campanyes de denúncia i sensibilització. Qui dona més diners a través de la participació accionarial a les empreses armamentístiques? Per respondre a aquesta qüestió, explica el ponent, des del Centre Delàs s'ha efectuat un rànquing de la banca armada. “El càlcul l'hem dut a terme agafant l'empresa d'armes, identificant el percentatge que té de fabricació d'armes, sobre aquest percentatge li hem aplicat el percentatge d'accions que aquest banc o caixa té sobre aquesta empresa, i després mirant la facturació que suposava la venda d'armes a l'empresa el resultat és un montant determinat”. Segons aquest índex és Caja Madrid qui té més participació dipositada en el negoci de les armes, particularment a Indra, una de les empreses d'armes més importants del món, seguidament trobem Caja Astur, Caja Castilla La Mancha, BBVA, Caja Sol, Banco Santander...

“El desarmament és un dels pilars de la cultura de pau. Què podem fer? No seguir col·laborant amb el negoci de la guerra. Per desvincular-nos cal optar per la banca ètica com a opció segura”.

Jordi Calvo explica un dels últims casos que es troba en procés d'investigació. Es tracta del descobriment d'un crèdit atorgat a Expal, Explosivos Alaveses, que és una empresa espanyola d'armes que n'ha fabricat de les més controvertides, com les mines antipersones o les bombes de dispersió. El cas, explica el ponent, és que ha rebut un crèdit de 300 milions d'euros de diverses entitats, destapant-ne el nom de tres d'elles: BBVA, Banesto i Caixa Catalunya. L'Observatori del Deute en la Globalització (ODG), Setem i el Centre Delàs està treballant per portar a la llum aquestes accions i denunciar-les mitjançant campanyes de sensibilització després de corroborar-ho amb les investigacions pertinents. Campanyes com la de BBVA sense armes han estat possible gràcies, entre d'altres coses, a la col·laboració d'entitats europees pel desarmament que han facilitat moltes de les dades utilitzades.

“Els empresaris d'armes necessiten finançament, si no en tinguessin la quantitat d'armes que es vendrien disminuiria considerablement, de la mateixa manera que el nombre d'empreses”.

“Com a conclusió podríem afirmar sense equivocar-nos que bancs i caixes formen part del complex industrial militar, això és així i tenim dret a saber-ho”, reivindica Calvo. Els empresaris d'armes necessiten finançament, si no en tinguessin la quantitat d'armes que es vendrien disminuiria considerablement, de la mateixa manera que el nombre d'empreses. El desarmament

és un dels pilars de la cultura de pau. Què podem fer? No seguir col·laborant amb el negoci de la guerra. Per desvincular-nos cal optar per la banca ètica com a opció segura. Resulta incongruent que algunes ONG, finalitzat el ponent, continuïn dirigint els ingressos per ajudes al desenvolupament a través de bancs com BBVA o Santander tenint la opció de decidir-se per la banca ètica.

Després de la intervenció de Jordi Calvo és el torn d'Annie Joh, membre de Setem Madrid i representant d'aquesta ONG en la xarxa internacional Banktrack. Tal i com explica la ponent Banktrack és una xarxa d'ONG dedicada a dur terme campanyes bastant "canyeres" en contra dels bancs del sector privat. Es tracta doncs, d'una xarxa d'organitzacions de la societat civil i d'individus que estudien les operacions del sector financer privat i els seus efectes en la societat i al planeta. La seva missió és la de contribuir a aconseguir que el sector financer privat sigui responsable envers la societat en general. Banktrack treballa amb el seguiment i consecució de tres estratègies d'actuació:

1. Investigació, la qual serveix per portar un seguiment de la situació i actuacions dels bancs per fer arribar la informació a l'opinió pública.
2. Recolzament de campanyes d'informació i sensibilització.
3. Posada en pràctica de les activitats de pressió als bancs perquè canviïn la direcció de les seves inversions.

Segons Joh és important lluitar perquè els bancs no financin empreses armamentístiques pel simple fet que vulnera el dret fonamental a la vida. En el moment en que els bancs recolzen aquestes empreses es converteixen en còmplices de la producció d'armes. Tal i com explica la ponent cal tenir en compte, també, la relació del sector armamentístic amb la corrupció i l'impacte que representa pels països empobrits, generant un immens obstacle al desenvolupament. També és interessant, continua Joh, el tema dels paradisos fiscals, quantes empreses els utilitzen per amagar el rastrejament de l'origen i destinació del diner? La ponent creu pertinent destacar que "qualsevol vinculació que pugui tenir un banc amb una empresa que produeix i comercialitza armes és gravíssim, i més greu encara si aquestes armes han estat abolides per tractats internacionals, com per exemple les mines antipersones, armes nuclears, biològiques, químiques... i un llarg etcètera".

Annie Joh: "qualsevol vinculació que pugui tenir un banc amb una empresa que produeix i comercialitza armes és gravíssim, i més greu encara si aquestes armes han estat abolides per tractats internacionals"

Banktrack compta amb 19 membres de tot el planeta. L'objectiu principal a destacar de la seves accions consisteix en tallar l'aixeta del finançament de projectes "xungos" o controvertits i fer-ne ressò envers la societat. La ponent es refereix a projectes a gran escala com l'extracció de minerals o la construcció de "mega preses" a Amèrica Llatina que vulneren els drets humans i el medi ambient.

Llicenciada en Ciències Polítiques en l'especialitat de Relacions Internacionals i Filologia Hispànica, Annie Joh ha participat i impartit diversos cursos i jornades relacionades amb la desigualtat Nord-Sud, les finances ètiques, la Responsabilitat Social Corporativa, la responsabilitat de la ciutadania en els països desenvolupats en les seves pràctiques de consum i inversió, el paper dels microcrèdits en el desenvolupament del sud, el sector tèxtil i el seu impacte, entre d'altres. La seva trajectòria professional a Setem l'ha permès treballar junt amb organitzacions socials a Argentina, Bolívia, França, Bèlgica, Holanda, Regne Unit, EEUU, Portugal i Itàlia amb temes relacionats amb la justícia social al Sud. Actualment, coordina l'àrea de Campanyes de Sensibilització i denúncia.

Annie Joh explica la campanya duta a terme per Banktrack i 6 organitzacions més que té a veure amb la sortida a la llum dels secrets dels bancs (elssecretsdelsbancs.org). Per a dur a terme aquesta campanya s'han estudiat els bancs dels països que col·laboren amb la campanya i les empreses que s'han considerat més controvertides per diverses raons: potser perquè fabriquen armes, potser perquè utilitzen pràctiques d'explotació de recursos qüestionables, o perquè no respecten el dret dels treballadors. També perquè treballen amb règims dictatorials, o contaminen molt el seu entorn. El que es fa, explica Joh, és analitzar les inversions dels bancs, per una banda, i les empreses controvertides, per l'altra, i s'estudien les vinculacions existents. La idea és atacar la reputació corporativa, una estratègia molt utilitzada per les ONG.

Annie Joh critica l'apoderament, per part dels bancs, del llenguatge que habitualment empen les ONG, utilitzant els mateixos conceptes i expressions. "Cal anar amb molt de compte -senyala Joh- amb aquest tipus d'accions ja que creen confusió i competència". Una altra crítica que apunta Joh té a veure amb la falta de cohesió entre les entitats alhora de realitzar peticions als bancs.

Dos exemples a seguir: Bèlgica i Noruega

La ponent considera oportú senyalar dos exemples europeus a seguir pel que fa a les polítiques que restringeixen les inversions dels bancs en la indústria armamentística. Un gran avanç en aquest sentit es va donar a Bèlgica al març de 2007, quan es va aprovar una llei que prohibeix a les entitats financeres subjectes a la legislació belga que inverteixin en la producció de mines antipersona i bombes de dispersió. Un altre exemple que senyala Joh és Noruega, país on és vigent un tribunal ètic de Fons de Pensions per evaluar les inversions del ministeri de finances norueg. La seva gestió es regeix per normes ètiques que prohibeixen les inversions en fabricants d'armes, empreses que violin els drets humans, que estiguin implicades en casos de corrupció, o que hagin produït un greu deteriorament del medi ambient.

3. Cultura de pau i construcció d'alternatives

Havent dinat la jornada dóna pas a la tercera taula, el títol de la qual ens parla de **La cultura de pau i la construcció d'alternatives**. Modera les ponències Jordi Via, director d'Arç Cooperativa. L'acompanyen:

- Iolanda Fresnillo, membre de l'Observatori del deute en la Globalització (ODG).
- Jordi García, cooperativista, docent i escriptor en relació sobre temes d'economia solidària i les alternatives socials.
- Francois Schneider, membre i teòric del moviment pel Decreixement

Jordi Via inicia el debat amb una reflexió sobre un dels motius de la jornada. Un dels aspectes a tenir en compte, comença el moderador, té a veure en com s'entén que s'han de seguir desenvolupant els projectes i la realitat de les finances ètiques. Unes finances que responen a una necessitat objectiva, que encaixa amb una manera diferent d'entendre i procurar els diners i el desplegament de l'economia. Si en aquesta jornada estem parlant de les finances ètiques i de cultura de pau, parlem en el sentit de les insuficiències, evidències i contradiccions de la manera d'entendre el sistema. La idea rau en procurar aproximar, en relació a la creació d'una estratègia compartida de transformació social dins de la nostra diversitat, les finances ètiques amb un plantejament de caràcter alternatiu.

Jordi Via: "Les finances ètiques responen a una necessitat objectiva, que encaixa amb una manera diferent d'entendre i procurar els diners i el desplegament de l'economia".

Iolanda Fresnillo és la primera ponent en intervenir. Inicia el discurs amb un resum del contingut al que farà referència en el seu espai a la jornada. La ponent té intenció de parlar no només d'alternatives sinó de lectures des d'un punt de vista macro, d'accions que poden semblar llunyanes, però tenen molt a veure amb la construcció de la pau. Des del cafè que ens prenem al matí fins al lloc on tenim els estalvis, explica Fresnillo, van acompanyats d'accions més macro que poden semblar lluny del nostre abast, però que són necessàries per transformar les estructures polítiques, productives i socials, però també per millorar les relacions entre classes socials, regions, estats, i entre els països del Nord i del Sud, i de fet, destaca la ponent, les citades accions són importants especialment al Nord. "Ens hem d'afrontar a les estructures i polítiques que posen en perill la pau, el respecte als DDHH, al medi ambient..." i afegeix que sense creure en "aquest altre món és possible", aquest altre món possible és impossible.

Iolanda Fresnillo: "Des del cafè que ens prenem al matí fins al lloc on tenim els estalvis van acompanyats d'accions més macro que són necessàries per

Llicenciada en Sociologia i màster en Cooperació i Desenvolupament per la Universitat de Barcelona. Treballa com a investigadora a l'ODG des de maig de 2003, tot i que va començar a col·laborar al 2001, i està especialitzada en temes com la Il·legitimitat del Deute i els Organismes Multilaterals (especialment Institucions Financeres Internacionals, Banc Mundial i FMI). Actualment està desenvolupant una recerca sobre casos de Deute Il·legítim amb l'Estat espanyol.

transformar les estructures polítiques, productives i socials, però també per millorar les relacions entre classes socials, regions, estats, i entre els països del Nord i del Sud”

Després posar de manifest la necessitat de canvi a tots els nivells, Fresnillo centra la ponència en un dels materials que prepara actualment a l'Observatori del Deute en la Globalització, entitat a la que pertany. Es tracta de desenvolupar un concepte que han anomenat “Anticooperació”. Tal i com explica la ponent funciona com un paraigües en el que s'inclouen tots els mecanismes i estructures que es considera, des de l'organització, que es necessari canviar perquè interfereixen de manera negativa en el benestar i en el desenvolupament dels pobles, especialment, dels pobles del Sud. Concretament ens parla de 7 tipus d'anticooperació, és a dir, set pedres que s'interposen en la roda que ha de fer moure el món cap a una altra direcció:

- **Anticooperació tecnoproductiva.** És l'aparell productiu i tecnològic que d'alguna manera s'ha imposat des del Nord ideològicament i físicament als països del Sud perquè el benestar i creixement econòmic del primer sigui possible. Fa referència a tots els mecanismes d'inversió, de construcció de grans infraestructures, de les empreses transnacionals que viatgen als països del Sud per explotar els recursos naturals i humans necessaris pel Nord...
- **Anticooperació financera.** Dins l'anticooperació financera entra tot el paquet de deute extern, un deute que té diverses fonts i s'ha anat acumulant al llarg dels anys. Té origen en règim dictatorials que es van endeutar als anys 70, 80, 90, i s'ha anat renovant, però també té bona part dels seus orígens en el finançament de les estructures tecnoproductives. Els països del Sud s'endeuten per poder construir les carreteres que permeten a les petroleres arribar al cor de l'Amazònia, també per construir els ports, aeroports i teixits hidroelèctrics que permeten a les transnacionals estrangeres explotar els recursos naturals i poblacions dels països empobrits. Aquests crèdits els atorguen el BM, el FMI, i governs com l'espanyol o bancs com el BBVA o Banco Santander. Són crèdits que engreixen el deute extern d'aquests països i que al final acaben pagant les poblacions i que serveixen per finançar, bàsicament, les nostres necessitats de creixement, consum energètic, consum alimentari i tèxtil de les societats del Nord. Des de l'ODG es considera que és un deute **il·legítim**.

“Hem de lluitar per la construcció d'una arquitectura financera diferent i socialment responsable, sobirana i democràtica arreu del món”.

Al tema del deute extern hem d'afegir altres fluxos financers que agreugen aquesta anticooperació financera. Parlem dels paradisos fiscals, de les fugues de capital i de la justícia fiscal. El fet que existeixin els paradisos fiscals afavoreix que les empreses no inverteixin en els països on han estat explotant sinó que es produeixi una fuga de capitals. Fresnillo destaca la importància de lluitar per l'abolició del deute extern, la realització d'auditories per saber com s'ha acumulat el deute, l'eliminació dels paradisos fiscals, l'establiment de polítiques de justícia fiscal al Nord i al Sud, però també, a nivell macro, la construcció d'una arquitectura financera diferent i socialment responsable, sobirana i democràtica arreu del món.

- **Anticooperació comercial.** Té a veure amb els acords de lliure comerç o relacions comercials desiguals contra les que es pot lluitar recolzant les iniciatives de comerç just i oposant-nos als acords de lliure comerç de la UE que està posant en marxa als països africans, llatinoamericans o asiàtics. “En contra del comerç pel comerç, hem de repensar la dimensió de les relacions comercials i relocalitzar-les, afegeix Fresnillo.

- **Anticooperació ambiental.** Anys i anys d'exploració del medi ambient han generat un deute ecològic dels països del Nord cap als països del Sud.
- **Anticooperació diplomàtica o simbòlica.** Es tracta de tots els mecanismes que legitimen aquest sistema i ho fan a través dels mitjans de comunicació, de la indústria cultural, les universitats, però també l'aparell diplomàtic de l'Estat que, d'alguna manera, permeten que les activitats que interfereixen en el benestar dels pobles tirin endavant.
- **Anticooperació militar.** És el finançament de l'exportació d'armament, però també estratègies més amagades com la paramilitarització de la seguretat en les inversions estrangeres en els països del Sud, assassinats que pateixen els activistes en contra de la mineria o inversions d'Unión Fenosa a diferents països d'Amèrica Llatina com Guatemala o El Salvador. En les últimes setmanes hi ha hagut assassinats de sindicalistes a Colòmbia per part de forces militars lligades a inversions d'empreses estrangeres.
- **Anticooperació solidària.** Ajuda a la cooperació malentesa. Ajuda interessada, ajuda militaritzada que té uns interessos comercials o geopolítics amagats que guien aquesta cooperació.

Per concloure, Fresnillo afegeix que, darrere de totes aquestes esferes d'Anticooperació hi ha un element de finances no ètiques i responsables d'aquestes estratègies. No només està en mans dels bancs, sinó també dels estats i de les institucions internacionals.

Jordi García és cooperativista, docent i conferenciant sobre temes relacionats amb l'economia solidària, el cooperativisme i les alternatives socials en general, temes tots ells que ha abordat en nombrosos articles i llibres escrits en col·laboració amb d'altres autors. Participa activament en nombrosos moviments socials a Catalunya, entre ells el de l'economia solidària, a través de la XES. A més a més, és fundador i membre del col·lectiu editor de la revista alternativa d'actualitat Illacrua i coordinador de la revista nexa, on s'aborden temes relacionats amb l'autogestió i l'economia cooperativa.

Arriba el torn de Jordi García, que ens parla del que, segons el ponent, alguns consideren “una de les peces del puzzle que lluiten per una alternativa a un sistema econòmic capitalista que provoca violència”. Es refereix a la violència episòdica, també a la violència a petita escala en forma de repressió, i a la violència a gran escala en forma de guerres, però també a la violència estructural. Per fer front a aquesta gamma de violències sorgeixen diverses alternatives econòmiques, que cooperen i es complementen. Una d'elles, explica García, és l'economia social i solidària.

Jordi García: “Per fer front a aquesta gamma de violències sorgeixen diverses alternatives econòmiques, que cooperen i es complementen. Una d'elles és l'economia social i solidària”.

Abans de començar a parlar de l'economia solidària, el ponent creu pertinent fer un apunt sobre la crisi en la que estem immersos. Una crisi que, segons diu, no tan sols és financera sinó molt més global, que afecta de manera multidimensional i que, per tant, considera adient anomenar-la, més aviat, crisi de civilització. Tampoc pensa que sigui una crisi que comença un any i mig enrere sinó que s'inicia, proposa el ponent, l'any 1973 amb la confluència de tres esdeveniments: la crisi del petroli, l'enderrocament de Salvador Allende a Xile, i la creació de l'índex del benestar al marge del PIB. Amb aquest context de crisi multidimensional que s'arrossega des de dècades enrere, el ponent creu essencial plantejar-se el següent dilema: cal sortir de la crisi o sortir del capitalisme que provoca crisis com la que

vivim? A qualsevol de les alternatives socials i econòmiques, apunta García, és important des d'un bon inici, el plantejament d'aquesta qüestió inicial. Segons el seu parer, necessàriament s'ha d'intentar sortir del capitalisme, que és el gran provocador no només de la crisi actual, sinó de moltes d'altres. Necessitem un nou sistema social i econòmic que sigui productiu i comporti una nova manera de consumir i viure. A nivell micro comencen a proliferar embrions d'alternatives, que són les pràctiques i experiències actualment existents d'economia social i solidària, les quals prefiguren el que seria l'inici d'una economia post-capitalista i, per tant, una de les peces angulars del que haurà de ser un nou sistema social, l'economia.

“Necessitem un nou sistema social i econòmic que sigui productiu i comporti una nova manera de consumir i viure”.

Més modestament, a nivell macro també comencem a sentir parlar d'alguns rudiments de models econòmics alternatius com la democràcia inclusiva, la democràcia econòmica o el socialisme cooperatiu. Per tant, comencem a imaginar-nos escenaris i futurs possibles a nivell macro tot fugint d'aquella frase terrible de Margaret Thatcher: “There is No Alternative”, que va suposar la victòria de la burgesia i classes dominants dels anys 70. Segons el ponent, falten pactes d'estratègies per passar del nivell micro al macro, però també persones o subjectes socials que recolzin i tirin endavant aquestes estratègies.

Què entenem per economia social i solidària?

L'economia solidària representa el conjunt de pràctiques de producció, comercialització, consum i crèdit que compleixen dos requisits concrets: la satisfacció de les necessitats humanes per sobre del lucre, i l'organització sota els valors de la cooperació i la solidaritat democràtica, igualitària i sostenible ecològicament. Es refereix a cooperatives, associacions d'intervenció social, societats laborals, empreses d'inserció, fundacions d'intervenció social, xarxes d'intercanvi, treball autònom, moviment de programari lliure, horts comunitaris, microeconomies comunitàries... En definitiva, una constel·lació d'iniciatives molt diverses, però caracteritzades per aquests dos requisits concrets. Aquest tipus d'alternatives reals existents tenen una doble dimensió: per una banda, l'econòmica, en el sentit empresarial de la producció per part d'un col·lectiu d'uns béns i serveis determinats i, per l'altra, la dimensió social, perquè s'està produint una transformació social lligada a uns valors concrets.

“L'economia solidària representa el conjunt de pràctiques de producció, comercialització, consum i crèdit que compleixen dos requisits concrets: la satisfacció de les necessitats humanes per sobre del lucre, i organització sota els valors de la cooperació i la solidaritat democràtica, igualitària i sostenible ecològicament”.

El ponent ens proposa un viatge arreu del món a través d'exemples d'economia social. Comença per Amèrica, on al Nord ens trobem amb Canadà, país en el que la principal entitat financera és un banc cooperatiu. Si continuem viatjant pel Sud identifiquem un moment de plenitud i desenvolupament especial de l'economia solidària, amb multitud i diversitat d'exemples d'aquest tipus d'economia. El ponent es refereix, per exemple, a les 28.000 empreses d'economia solidària al Brasil, o les MST (Moviment pels Treballadors sense Terra) al mateix país, també es refereix a la moneda social a països com Perú o Mèxic, així com la proliferació d'hortos i menjadors comunitaris a Xile. Ens trobem doncs, afirma García, davant de diverses formes d'economia de producció, consum i de crèdit dins l'economia solidària. El ponent continua el viatge cap a Àsia on trobem l'exemple d'una cooperativa de consum creada per mestresses de casa als anys 70 que volien comprar productes de proximitat i es va organitzar com a cooperativa; en total 20.000 famílies al Japó consumeixen de la cooperativa. A l'Estat indi de Kebala la cigarreta més popular està feta per més de 300 cooperatives de treball que donen feina a unes 40.000 persones.

A Europa, la Banca Popolare Etica és la sisena banca italiana, o el conjunt de cooperatives de consum i de treball que 7,7 milions de socis i crea més de 400.000 llocs de treball. Una de les característiques és que crea un vincle entre la producció cooperativa i la comercialització i distribució solidària. García acaba la ruta a Catalunya i destaca l'important desplegament de cooperatives a la comunitat que donen feina a 40.000 persones.

Cada vegada més doncs, afirma García, apareixen en les quatre "potes" del cicle econòmic bàsic alternatives a l'economia capitalista. Pel que fa a la producció econòmica trobem les cooperatives de treball, laborals o empreses d'inserció, entre d'altres, caracteritzades per la propietat col•lectiva i l'organització democràtica per part dels treballadors. D'altra banda, hi ha una alternativa a la comercialització capitalista, parlem del comerç just en tant que sistema comercial transparent i respectuós, també de cooperatives de serveis...Un consum responsable vindria a ser la tercera pota, construïda per consumidors responsables, que poden ser persones, entitats, empreses o l'administració. I la quarta i última pota la representen les finances ètiques amb els seus diferents graus de banca ètica, i també les xarxes d'intercanvi o alternatives més micro.

Els últims minuts de la ponència, Jordi García, els dedica a recuperar el tema de la situació de crisi actual per tal de lligar-lo amb la importància del paper que hi pot jugar l'economia solidària. Què fa l'economia solidària enmig d'aquesta crisi? Està resistint, almenys millor que l'empresa mercantil, el ponent destaca el creixement que aquest tipus d'economia ha tingut al llarg dels anys en el nombre de socis i de capital. Els factors que influeixen perquè aquest tipus d'economia creixi, són tres:

- Perquè la finalitat no és l'obtenció del màxim benefici.
- Perquè la propietat és col•lectiva. La gent pren més implicació i s'entrega més quan l'empresa és, en part, de la seva propietat.
- Pel factor cooperació. La col•laboració i compromís entre persones és un factor productiu més.

"Hem d'entendre l'economia solidària com a escola de la ciutadania activa, solidaritat, democràcia i compromís. Inspiradora de model de canvi social".

Cada vegada més, empreses de naturalesa mercantil es converteixen en empreses d'economia solidària. Hi ha una manera diferent de fer economia que no és la capitalista. Hem d'entendre l'economia solidària com a escola de la ciutadania activa, solidaritat, democràcia i compromís. Inspiradora del model de canvi social. Per això és important crear articulacions i xarxes entre les quatre "potes" del mercat social i, d'aquesta manera, vertebrar el sector perquè cada dia sigui més ampli, conclou el ponent.

És el moment de donar pas a François Schneider, un dels teòrics del decreixement que exposa el concepte de decreixement entenent-lo com un punt de trobada entre ecologia i equitat. "El decreixement desafia les normes de producció i consum de béns i serveis de la societat". Segons Schneider, cal canviar l'enfocament sobre aquestes dues activitats ja que, tal i com ha quedat comprovat, les estratègies habituals no funcionen.

Per què el decreixement?

És necessari, explica Schneider, entendre el decreixement partint de la idea que representa la convergència de cinc temes de molta importància. El primer té a veure amb la millora de les relacions humanes i la convivència, doncs el ponent considera

Investigador en ecologia, François Schneider va treballar en diversos instituts de medi ambient a França, Països Baixos, Àustria, Estònia i Portugal. Schneider mai ha aconseguit fer-se la idea que la solució als problemes ambientals i socials del planeta vagi lligat amb un major creixement econòmic en les zones desfavorides de la terra. Schneider va ajudar a desenvolupar el concepte de "decreixement sostenible", sobretot en la denúncia del "efecte rebot" en què els guanys que els avenços tecnològics ens pot aportar són esborrats pel creixement en el consum. Té un doctorat en les auditories ambientals dels productes reciclats. Schneider posa l'accent en un enfocament preventiu als problemes ambientals sobre la base de la importància de reduir l'extracció de matèries primeres, tenint en compte els impactes indirectes del nostre consum en altres països.

que els models de producció o consum destrueixen els valors de la vida en comú. En segon lloc, cal decréixer per tal de solucionar la pèrdua de sentit en la que estem immersos, doncs la societat ha anat aprenent a desvalorar les accions i modes de vida que no impliquin consumir. El tercer tema té a veure amb l'aprofundiment democràtic, que recolza la idea de posar èmfasis en tornar a l'àmbit local en les múltiples relacions existents, i també en recuperar les relacions comunitàries sortint de l'individualisme dominant. En quart lloc, el decreixement opta per un sistema de vida que afavoreixi l'ecologia, ja que els models de producció i consum destrueixen l'ecosistema, i per últim, cal decréixer per tal d'assolir l'equitat ja que és una barbaritat que, a dia d'avui, el 20% de la població mundial (països industrialitzats) consumeixin un 80% dels recursos naturals. En definitiva, segons el ponent, es necessita el decreixement per fer possible l'equilibri mundial.

Schneider: "És necessari el decreixement per fer possible l'equilibri mundial"

Les fonts del decreixement. Paradoxa de Jevons i l'Efecte rebot

Els teòrics del decreixement recuperen la teoria que l'any 1865 va fer pública l'economista anglès William Stanley Jevons (1835-1882). "The Coal Question" és el títol de la publicació en la que Jevons parlava sobre l'esgotament gradual dels subministraments de carbó de la Gran Bretanya. L'anomenada Paradoxa de Jevons sosté que el progrés tecnològic que fa augmentar l'eficiència pel que fa a la utilització d'un recurs tendeix a fer augmentar la taxa de consum d'aquest recurs, en lloc de reduir-la. És a dir, un augment en l'eficiència amb què s'utilitza un recurs produeix una disminució en el preu. Generalment, una disminució en el preu d'un bé o servei en farà augmentar la demanda, per tant, n'augmentarà el consum. Aquest increment en la demanda es coneix com efecte rebot. La Paradoxa de Jevons es produeix quan l'augment en termes d'eficiència supera al 100% el valor d'eficiència original. Aquest rebot superior al 100%, com explicava Jevons, acaba sent contraproductiu. El cas que va estudiar Jevons va ser l'observació dels efectes que va produir la invenció a Gran Bretanya d'una màquina de vapor més eficient, això va fer que l'ús del carbó fos econòmicament viable per a molts nous usos. Això va provocar un augment de la demanda de carbó i el corresponent augment en el consum, tot i que la quantitat de carbó necessària per a qualsevol ús concret fos menor. Segons Jevons,

"és una confusió d'idees per suposar que l'ús econòmic de combustible equival a un consum reduït. Tot el contrari és la veritat."

"El model de producció i consum actual, que implica l'esgotament dels recursos naturals, està per sobre de la capacitat de regeneració natural del planeta".

Què ha de decréixer?

Cal fer decréixer les capacitats de produir i consumir. Schneider parla del problema actual d'accés als recursos naturals i culpa a la producció econòmica de la reducció i destrucció del medi ambient. El model de producció i consum actual, que implica

l'esgotament dels recursos naturals, està per sobre de la capacitat de regeneració natural del planeta.

És necessari, també, un canvi en el sistema monetari que afavoreix les transaccions econòmiques que no formen part de l'economia real. Així com un decreixement de les infraestructures que ens envolten com la construcció desenfrenada de vivendes, carreteres, fàbriques... I finalment, Schneider parla del mal que ocasiona la publicitat en aquest context ja que incita al consumisme i en suprimeix els límits. En definitiva, el decreixement qüestiona el fet que el model de vida modern produeixi benestar. Per tant, el repte que es proposa des del corrent de pensament que recolza el decreixement es troba en viure millor amb menys per assolir un punt d'equilibri entre ecologia i equitat.

“El decreixement qüestiona el fet que el model de vida modern produeixi benestar. El repte es troba en viure millor amb menys per assolir un punt d'equilibri entre ecologia i equitat”.

Com decreïxer?

És necessari un procés de transformació que vindrà donat amb el seguiment d'una convergència d'estratègies que anomenem “Altanadéo - creixement”. La primera estratègia té a veure amb les accions voluntàries de cadascú per afavorir un sistema de vida de baix consum i es relaciona amb la desobediència civil enfront al consumisme. El segon pas representa la implicació d'un canvi a nivell cultural. Seguidament al canvi cultural és necessari un canvi polític que es portarà a terme mitjançant un procés de decreixement de les capacitats de producció i consum. Finalment s'assolirà el No-creixement per aconseguir un estat realment sostenible. Per tal de dur a terme aquestes estratègies calen eines de difusió i sensibilització que es troben en mans de la societat civil. Schneider posa l'exemple d'una carta enviada al ministre d'economia i finances francès l'any 2001 en que se'l instava a optar pel decreixement perquè “amb un decreixement de 4% durant 30 anys podríem evitar crear una ruptura climàtica i un esgotament definitiu dels recursos naturals i així salvar la nostra economia i per això mateix tenir ocasió de salvar la humanitat i la naturalesa”. Finalment, Scheider proposa:

Menys i de manera diferent al nord global,
Més i de manera diferent al sud global
Menys superfícies urbanitzades,
Més espais naturals preservats.
Menys deixalles i incineració,
Més reutilització; Menys utilització de recursos.
Menys espai d'habitatge; Més cohabitatge.
Menys cotxes, camions, avions, carreteres,
aeroports
Més bicis i transport en comú.
Menys velocitat i distància, relocalització
Més relacions de persones a persones, i menys
relacions “pantalla a pantalla”
Menys supermercats
Menys turisme; Més viatges locals i lents.
Menys agricultura industrial; Més productes
biològics i menys productes d'origen animal.
Menys energia d'origen fòssil nuclear i més
energia renovable
Menys explosius i altres extractors
Menys publicitat, Més informació independent

4. La construcció d'un sistema de finances ètiques: el cas de les assegurances

La construcció d'un sistema de finances ètiques: el cas de les assegurances és el títol de la quarta taula de debat. La modera Jordi Marí, director de Fets, i l'acompanyen:

- Jordi Via, director d'Arç Cooperativa.
- Narcís Sánchez, director de l'Observatori de les Finances Ètiques.

Jordi Marí, director de FETS, comença la seva intervenció destacant la feina que està realitzant FETS referent al sector de les assegurances i concretament el segell d'assegurances ètiques i solidàries (EthSI). La visió de FETS, explica Marí, és la d'aconseguir desenvolupar un sistema integral de finances ètiques que busqui diferents actors i instruments que es complementin entre els projectes de finançament bancaris i no bancaris.

Des de FETS i, concretament, des de l'Observatori de les Finances Ètiques s'està treballant en la construcció d'un espai de trobada de les activitats de finançament ètic i solidari per desenvolupar valors i eines de cooperació entre les entitats i, d'aquesta manera, evitar reproduir sistemes de competència convencionals o habituals. Explica Marí que, en aquest sentit, cada vegada es fa més èmfasi en la necessitat d'introduir, en l'àmbit financer, el sector de les assegurances. Tot i que és possible que pugui sorprendre el fet que dins el sistema financer s'inclogui el sector assegurador, Marí explica que les companyies asseguradores, a partir de les primes d'assegurances que reben per la prestació dels seus serveis, es converteixen en uns actors inversors molt importants. Per constatar-ho dona la xifra del volum de primes generades a l'estat espanyol durant l'any 2008, unes xifres properes als seixanta mil milions d'euros. Aquests grans volums generen una necessitat d'inversió molt important i, evidentment, sempre amb la voluntat de treure'n el màxim rendiment econòmic. Això fa, conclou Marí, que des de les finances ètiques neixi la necessitat d'incloure criteris ètics i socials a l'hora de portar a terme aquestes inversions, si més no, per donar l'opció al consumidor de triar la companyia asseguradora que més el convenci a partir de que sigui coneixedor d'aquests criteris. I com passa amb la resta del sector financer, això reclama transparència i coneixement. És a dir, algú que es dediqui a observar, analitzar i explicar els diferents comportaments que es donen dins del sector assegurador.

Jordi Marí: "Les asseguradores es converteixen en uns actors inversors molt importants. El volum de les primes generades l'any 2008 a l'estat espanyol són properes als seixanta mil milions d'euros"

Per desenvolupar el tema presentat, pren el torn Narcís Sánchez, director de l'Observatori de les Finances Ètiques que, sent-ne un dels principals impulsors, ofereix una explicació més detallada sobre el segell d'assegurances ètiques i solidàries (EthSI). "L'aspecte realment rellevant del que el segell porta implícit rau en que si volem que l'economia recuperi les seves arrels com a ciència que s'encarrega de la gestió dels recursos escassos pel bé de totes les persones, són les assegurances d'un caràc-

ter ètic i solidari el catalitzador real". No obstant, segueix Sánchez, per poder ajudar al progrés del món assegurador en la direcció que comenta, es va creure en la necessitat de crear un distintiu que donés fe i garantís que hi ha assegurances que es gestionen d'una forma diferent.

Narcís Sánchez: "Si volem que l'economia recuperi les seves arrels com a ciència que s'encarrega de la gestió dels recursos escassos pel bé de totes les persones, són les assegurances d'un caràcter ètic i solidari el catalitzador real."

Els aspectes que es valoren, són aspectes vinculats a temes de responsabilitat social, aspectes relacionats amb l'actuació de l'entitat, en com inverteix els seus diners, tant pel que fa a Inversions Socialment Responsables (ISR) com pel que fa a ser usuàries de la banca ètica, el valor de la transparència, el valor del mutualisme i el foment del respecte al medi ambient.

El segell de l'EthSI, comenta Sánchez, és pioner en el seu camp ja que no n'existeix cap d'aquesta naturalesa vinculat al món de les assegurances. Tot i així, el ponent sí que anomena un seguit de distintius, que ja existeixen o que es troben en procés de creació, que s'engloben en la mateixa idea d'identificar productes i serveis financers que compleixen els criteris i valors de les finances ètiques. Entre els que destaca Sánchez es troben el segell FINANSOL, el qual acredita que determinats productes a l'estat francès compleixen uns determinats criteris ètics i que garanteixen a l'inversor que està contribuint a finançar activitats que generen valor social. Similar a aquest i en procés de creació existeix, a nivell europeu, el segell FINEUROSOL, en el que FETS i l'Observatori de les Finances Ètiques hi volen participar decisivament. I per últim, el ponent també destaca EIRIS, ex-

plica una entitat d'anàlisi que treballa per difondre aspectes relacionats amb les inversions financeres. EIRIS, explica el ponent, és una companyia que originalment estava enfocada a ajudar a les entitats que volien gestionar fons d'inversió socialment responsable, però que actualment també es dirigeix als usuaris particulars.

Membre de la Universitat Internacional per la Pau i representant de FETS, Finançament ètic i solidari, Narcís Sánchez ha dedicat 35 anys de la seva vida laboral al Banc de Sabadell, els últims temps com a director de l'Organització Comercial. Sánchez participa activament en la junta de FETS i en la creació de la plataforma FIARE a Catalunya. Actualment dirigeix l'Observatori de Finances Ètiques.

El ponent, tot seguit es cèntra a explicar el procés d'adjudicació del segell EthSI. En aquesta explicació, Narcís Sánchez, repassa:

- Criteris d'obtenció del segell de l'Ethsi
- Criteris per la certificació de productes
- Procediment i avaluació per assolir l'obtenció del segell de l'Ethsi
- Estratègies de creixement dissenyades per l'Observatori de Finances Ètiques (OFE)

Criteris d'obtenció del segell de l'Ethsi

En el món de les assegurances és important valorar tant les entitats que creen productes d'assegurances com les entitats que els distribueixen. De la mateixa manera, és tant important el producte com les persones que el venen i la manera com el venen. Sánchez destaca

la importància que representa que les entitats siguin clares i transparents al vendre els seus productes d'assegurances. Pel que fa al registre d'entitats, explica el ponent, principalment es busca en les entitats valors de Responsabilitat Social Corporativa, sobretot analitzant el que n'apareix en la seva memòria. Es valora, també, com inverteixen els seus diners, per tant es té en compte que un percentatge del seu pressupost anual treballi amb entitats de finances ètiques, es busquen valors de mutualisme i s'observa quin grau de relació i quines vinculacions té amb l'economia social.

criteris per la certificació de productes

Respecte als productes que es certifiquen, el primer criteri que es té en compte és si el producte té elements que fomentin la sostenibilitat social. Això significa estudiar si l'entitat reinverteix part dels beneficis generats pel producte amb entitats que puguin desenvolupar temes vinculats al benefici social. També, aspectes relacionats amb la transparència apareguda en les clàusules dels contractes, en els protocols de gestió de l'entitat i respecte a la publicitat que les entitats fan del producte. Per certificar el producte. Per últim, també s'analitzen i es valoren criteris relacionats amb la sostenibilitat ambiental.

Procediment i avaluació per assolir l'obtenció del segell de l'Ethsi

Per avaluar tots els aspectes i criteris mencionats anteriorment intervenen tres actors diferents. Per una banda, FETS, a través de l'Observatori de les Finances Ètiques (OFE). El segon actor és l'entitat que vol ser certificada, i per últim, el comitè avaluador independent. Primerament l'entitat presenta una sol·licitud de registre i de certificació de productes. A partir d'aquí, conjuntament amb l'OFE, s'elabora un dossier, buscant que entre l'entitat asseguradora i l'OFE hi hagi una coincidència de valors i buscant també que la direcció de la companyia hi estigui implicada. En definitiva, verificar que no es tracti d'una operació de "maquillatge". Un cop elaborat, el dossier és valorat per l'OFE i, aquest, fa una proposta per ésser presentat al comitè avaluador. El comitè avaluador el formen un grup de persones vinculades a l'economia social i a la societat civil pertanyent a entitats suficientment reconegudes. Totes aquestes persones estan al marge de qualsevol tutela per part de FETS o de l'OFE. L'única tasca que fa l'OFE és la de coordinar el comitè i facilitar-ne la documentació i la logística. La decisió sobre la certificació o el registre és única i exclusivament potestat del comitè. Després d'aquest dictamen hi ha una revisió anual del registre d'entitats i de la certificació de productes ja que les entitats poden evolucionar de diferents maneres que ja no s'ajustin als criteris anteriorment reconeguts.

Estratègies de creixement dissenyades per l'Observatori de Finances Ètiques (OFE)

Un cop feta l'explicació funcional dels passos que ha de realitzar una companyia asseguradora per ser registrada i poder certificar algun dels seus productes, Sánchez comenta les estratègies de creixement que des de FETS i l'OFE es volen portar a terme. Primerament i tenint en compte que la majoria del sector de les assegurances és altament conservador, es tracta de focalitzar-se amb les entitats asseguradores vinculades a l'economia social. En aquest sentit no es pot pretendre, diu Sánchez, que actualment es pugui registrar a tothom mantenint uns criteris molt rigorosos. Es vol generar un canvi però començant un camí i, amb el temps, poder exigir més a les companyies. Com a exemple, el ponent explica que, quan es demana com a criteri que les companyies treballin amb finances ètiques, no s'està demanant que hi treballin al 100%, sinó que es demana que es destini un percentatge, i que això provoqui que es vagi obrint camí i generant canvi. D'aquesta manera es busca donar una continuïtat al projecte per tal d'arribar a un punt, com s'ha comentat, en el que es pugui exigir més en quan a impacte social i impacte ètic.

Relacionat amb l'estratègia de comunicació, segueix el ponent, actualment es basa en fer difusió a través de la pàgina web i a través d'un manifest de suport signat per xarxes i entitats de l'economia social. És a través del gran nombre de consultes rebudes i a les adhesions al manifest de suport que s'evidencia l'interès d'un grup significatiu de gent perquè existeixin unes assegurances ètiques i sostenibles.

“Les inversions s’han internacionalitzat i és per això que l’estratègia de creixement del segell EthSI ha d’anar paral·lela i internacionalitzar-se també”

Pel que fa a l'estratègia d'internacionalització, Sánchez destaca que, com el propi nom de segell demostra (Ethical and Solidarity Based Insurance), existeix una visió internacional. És molt difícil que el món de les finances es pugui acotar a l'entorn d'un estat. Les inversions s'han internacionalitzat i és per això que l'estratègia de creixement del segell EthSI ha d'anar paral·lela i internacionalitzar-se. En aquest sentit, l'EthSI pertany a xarxes socials internacionals com són FEBEA, INAISE, FINANSOL o RFA.

“Els avantatges per les companyies asseguradores vinculades a les finances ètiques és aconseguir tenir un posicionament de marca que els permeti diferenciar-se de les altres asseguradores i compartir amb l’OFE i altres asseguradores, despeses i esforços per parlar dels valors que el segell porta implícits”

Per concloure, Sánchez es pregunta en veu alta si és un bon moment per portar a terme el projecte de les assegurances ètiques i promocionar el segell EthSI. El ponent entén que sí, perquè està convençut que cal “donar un pas endavant” i detecta que hi ha un número creixent de gent que està a favor de donar passos a favor de la transformació social i a favor d'altres models econòmics que la crisi econòmica ha evidenciat amb més contundència que mai. Els avantatges per les companyies asseguradores vinculades a les finances ètiques és aconseguir tenir un posicionament de marca que els permeti diferenciar-se de les altres asseguradores i compartir amb l'OFE i altres asseguradores, despeses i esforços per parlar dels valors que el segell porta implícits. Per això creu el ponent que és un moment adequat per llançar el distintiu i recolzar les assegurances ètiques.

Jordi Via, director d'Arç Cooperativa i membre de la junta directiva de FETS, prossegueix amb la xerrada i ens aproxima a algunes de les pràctiques actuals del món assegurador en l'àmbit de les finances ètiques. El ponent destaca la importància i força del món assegurador en el conjunt de l'economia financera al recordar la dada donada a l'inici de la taula per Jordi Marí, director de FETS, que senyalava que les primes recaptades per les asseguradores durant el 2008 a l'estat espanyol rondaven els seixanta mil milions d'euros. Això, òbviament, converteix el sector assegurador en un agent destacat de l'economia financera. Via destaca els fons de reserva, un aspecte que considera molt important dins el món assegurador. Els fons de reserva són aquells diners que les asseguradores estan obligades a tenir disponibles en funció dels riscos en curs que estiguin assumint. A l'estat espanyol arriben fins als cent noranta mil milions d'euros i per tant representen “volums molt, molt, molt importants”, emfatitza Via.

Jordi Via: “El món assegurador és un dels pocs negocis que cobra per avançat i fins que no s’han de pagar sinistres, aquestes primes normalment estan invertides. Això configura una bossa de recursos permanents enorme”

En referència a aquesta última idea, Jordi Via deixa clar un aspecte molt important per entendre el funcionament, o modus operandi, del món assegurador. El món assegurador és un dels pocs negocis que cobra per avançat, cobra les primes al

començament de l'activitat i des del moment en què es cobren fins que no s'han de pagar sinistres, aquestes primes normalment estan invertides. Això configura una bossa de recursos permanents enorme.

Via recorda que, en el seu naixement, el món de les assegurances era un dispositiu d'ajut mutu per organitzar una comunitat o societats concretes, més aviat d'àmbit local, i es van començar a desenvolupar experiències mutualistes. Inicialment, l'objectiu principal era crear una bossa de recursos per atendre necessitats i urgències imprevistes que els membres d'aquella comunitat poguessin necessitar en un moment puntual. Amb els anys l'interès o vessant social de les assegurances s'ha perdut i per tant, parlar del món assegurador en el marc de les finances ètiques, remarca el ponent, significa intentar recuperar la funció social de les assegurances des dels criteris i valors de la mutualitat.

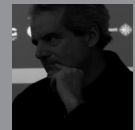
“Parlar del món assegurador en el marc de les finances ètiques significa intentar recuperar la funció social de les assegurances des dels criteris i valors de la mutualitat.”

El ponent no deixa passar l'oportunitat per recalcar la importància del fet que en una jornada sobre finances ètiques s'inclogui el sector assegurador i que se'n parli amb total normalitat. Valora molt positivament la creació del segell EthSI d'asseguradores ètiques i solidàries. Un segell que, incideix Via, té la utilitat de crear un referent per dificultar la utilització dels criteris d'inversió socialment responsable des d'un punt de vista “instrumental o oportunista”.

Jordi Via recorda els precedents pel que fa a les finances ètiques en el món de les assegurances. Recorda uns informes elaborats el mes de març de l'any 2007 per part d'Inese sobre les noves tendències i oportunitats. Com oportunitat es plantejava la inclusió de l'ètica dins dels seus plantejaments, en la seva imatge com a empresa i en els seus productes. Explica Via que els informes esmentats detecten un augment de consciència social, sobretot al nord d'Europa, respecte la necessitat que l'activitat econòmica s'impliqui èticament. L'informe senyala que les primeres empreses asseguradores que es postulin en aquest tipus de plantejament tindran l'oportunitat de guanyar quota de mercat en aquest sentit. Els documents també recomanen que, aquelles asseguradores que es vulguin fer conèixer des d'un punt de vista ètic, han de mostrar una gestió diferent integrant conceptes d'inversió socialment responsable i adaptant els seus productes al seu plantejament ètic.

Un altre exemple és un estudi recentment realitzat, la publicació del qual va coincidir amb la cimera de Copenhagen del passat 2009, que porta per títol “La indústria asseguradora i el canvi climàtic”. L'informe fou elaborat per l'associació de Ginebra, associació que agrupa als 82 consellers delegats de moltes de les principals companyies asseguradores del món.

En aquest cas, els consellers delegats es trobaren per reflexionar sobre el paper de les asseguradores en relació al canvi climàtic. Explica Via que, des d'un prisma clàssic de lògica convencional del món assegurador, és absolutament comprensible el següent raonament. En la mesura que el canvi climàtic és, objectivament, una font de riscos relacionats amb fenòmens climàtics tals com huracans, inundacions, terratrèmols i d'altres conseqüències derivades del canvi climàtic, el món assegu-

Jordi Via és soci fundador i director d'Arç Cooperativa. Membre del Consell Superior de la Cooperació de Catalunya Membre del Consell Editorial de Nexa, quaderns d'autogestió i economia cooperativa i Punt Coop. Vicepresident de Fets (Finances ètiques i solidàries) i membre de la Xarxa d'economia solidària de Catalunya. Va ser el President de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i Secretario general de la Confederació de Cooperatives de Catalunya. És el coautor del llibre “La dimensió cooperativa. Economia solidària y transformació social”.

rador, com una “mena de voltor”, ironitza Via, hi veurà una font de negoci que s’haurà de tenir en compte de cara al futur. Aquesta seria la visió més clàssica i freda del món assegurador.

Però l’informe va més enllà. Els consellers delegats expliquen en el document que la creixent consciència sobre els riscos associats al canvi climàtic obliga a posicionar-se al voltant d’una postura de caràcter preventiu. Posicionaments com, incorporar criteris de disminució d’emissions de diòxid de carboni, criteris de compensació d’aquestes emissions, revisions gratuïtes d’aspectes relacionats amb l’impacte ambiental de determinades activitats i la promoció d’activitats de reciclatge, entre d’altres. El ponent es mostra sorprès amb el fet que, companyies d’important magnitud, incorporin aquests conceptes en el seu discurs, i més tenint en compte que el món assegurador s’ha caracteritzat sempre per un gran conservadorisme. És per això que el ponent encara dóna més valor i més importància a la creació del segell d’assegurances ètiques i solidàries com a eina transformadora del món de les assegurances des de criteris integrals i no oportunistes.

Atlantis, DKV Assegurances i Lagun Aro:

Seguidament el ponent repassa diversos casos tangibles del món assegurador. El ponent planteja el cas d’Euresa, una organització europea que agrupa les asseguradores de l’economia social de la Unió Europea representant onze companyies i vint-i-set milions de persones assegurades. Per tant, constata via, “és una realitat, en termes quantitativus, molt significativa”. EURESa fa una formulació dels seus compromisos en relació a la sostenibilitat plantejant-s’ho, no només des d’un punt de vista ambiental, sinó pel que fa a les seves polítiques d’inversions i les conseqüències que aquestes generen. I per primera vegada, destaca Via, queda escrit dins el món assegurador un compromís d’aquestes característiques per part de les companyies pertanyents a l’organització. Entre els membres d’EURESa la companyia Atlantis esdevé referència per la seva forta vinculació al món cooperatiu, per la seva carta de compromís ètic i solidari i pels seus compromisos apareguts en la seva memòria. Atlantis ja disposa de productes, tant en l’àmbit particular com en l’àmbit empresarial, que treballen sota criteris ètics.

“La companyia d’assegurances Atlantis ja disposa de productes, tant en l’àmbit particular com en l’àmbit empresarial, que treballen sota criteris ètics”.

També cita a la companyia DKV Assegurances, companyia pionera, sobretot a l’estat espanyol, en relació a incorporar criteris ètics i solidaris tal i com constata la seva memòria i, en concret, el seu informe sobre sostenibilitat amb una descripció precisa del seu codi de conducta, del seu estatut de compromisos ètics i el seu sistema de gestió ètica. Lagun Aro és una altra companyia asseguradora que el ponent fa mereixedora de ser esmentada. En destaca, un molt bon desenvolupament de qüestions relatives a responsabilitat social corporativa. El ponent destaca l’excel·lència dels fets que explica i ho presenta com a referències pràctiques de casos reals de les assegurances en relació a les finances ètiques. Per tant, amb tot això, Via observa un moviment estratègic de les companyies que afloren amb l’existència de casos reals i tangibles.

En el breu torn de preguntes un dels assistents es pregunta el perquè d’aquest canvi de direcció en els plantejaments i evolució d’algunes companyies asseguradores als darrers anys. Jordi Via hi veu una combinació de tres factors. El caràcter mutualista d’aquestes companyies, el compromís honest i sincer dels responsables de la gestió de la companyia amb un grau de consciència i compromís social considerable i la necessitat des d’un punt de vista estratègic de singularitzar l’oferta dins un context de mercat brutalment competitiu.

Cap a un Consens de Barcelona: alternatives a la globalització neoliberal

Sota el títol **Cap a un consens de Barcelona: alternatives a la globalització neoliberal** es dona pas a la darrera taula de la jornada, moderada per Jordi Via i amb les ponències de:

- Martí Olivella, director de NOVA, centre per la innovació social.
- Andreu Felip, Director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Martí Olivella, director de l'associació NOVA, Centre per a la Innovació Social inicia la ponència esmentant els tres eixos que estructuraran la seva intervenció:

- El consens de Barcelona. Què és?
- Aproximació a les monedes ètiques o socials.
- Lectura del conte "El planeta de la Cobdícia".

El Consens de Barcelona. Què és?

El Consens de Barcelona neix en contraposició al Consens de Washington, que consistí en traçar les línies mestres en política econòmica a partir de 1990 i fou elaborat per organismes financers internacionals com l'FMI o el Banc Mundial donant pas a la tendència econòmica hegemònica de les últimes dues dècades coneguda com neoliberalisme. Olivella considera el citat consens el culpable de bona part de la crisi global en totes les seves dimensions. En contraposició existeix la proposta de crear el projecte del Consens de Barcelona. És a dir, es vol portar a terme un procés on un grup de gent representativa de la societat mundial tingui veu per fer propostes i per construir alternatives a la globalització neoliberal.

Martí Olivella: "Es vol portar a terme un procés on un grup de gent representativa de la societat mundial tingui veu per fer propostes per construir alternatives a la globalització neoliberal."

El grup de gent escollit per elaborar aquest procés de reflexió anomenat Consens de Barcelona estaria format per tres-centes persones que representessin tant el pes demogràfic de cada zona com el gènere que el compona. D'aquesta manera, explica Olivella, es vol

Martí Olivella és el director de Nova, Centre per a la Innovació Social, una associació que promou la innovació social amb participació ciutadana i diàleg intercultural per contribuir a generar models socioeconòmics alternatius a la globalització, una cultura de pau basada en alternatives civils de defensa i una societat més participativa i sostenible. També és director del projecte "Repensar la Societat" (grup geocultural català de la "Alianza para un mundo responsable, plural y solidario").

acabar amb l'hegemonia "euro-americana de mascle blanc" que hi ha en els organismes que prenen decisions d'abast mundial. Comenta Olivella que aquest és un estudi que no se sap quins resultats proporcionarà degut al caràcter innovador i pioner de la proposta, però que es creu, des de NOVA, que val la pena de dur a terme. En aquest sentit, el ponent convida a la gent a participar al procés amb les eines de la pàgina web. La participació es pot dur a terme a través d'activitats voluntàries com proposar participants, difondre la iniciativa, fer donacions per recolzar el projecte, traduir textos o participar en el Fòrum Obert.

Degut a la voluntat de conformar el grup de treball de tres-centes persones en funció de la composició demogràfica mundial, no tothom arribarà als mínims poblacionals per tenir un representant dins els tres-cents participants. La manera de donar veu catalana al projecte, que per les mateixes raons demogràfiques tampoc té representant dins del grup de tres-centes persones, és a través de la creació de processos col•lectius. I amb l'existència de seminaris, realitzar l'aportació catalana al Consens de Barcelona. Aquesta participació vol que vingui des de sectors tant diferents com sigui possible i, per tant, buscar l'òptima representativitat de la societat. La voluntat és la de fer participar a la societat civil de forma individual o organitzada en moviments socials i acadèmics. Es considera que els temes polítics i macroeconòmics ja tenen els seus espais per expressar-se i, tal i com comenta el ponent "ara és l'hora de la gent".

Aproximació a les monedes ètiques o socials.

Olivella entèn les monedes ètiques o socials com un nou sistema monetari d'intercanvi comunitari. A casa nostra, la primera xarxa de moneda local va establir-se al montseny i va néixer de la conversió d'una xarxa d'intercanvi basat en el troc, a una xarxa d'intercanvi al voltant d'una moneda social. Destaca que ja hi ha presència a quaranta països per un total d'unes cent setanta xarxes. Per il•lustrar les seves paraules, Olivella mostra el lloc web on es troben totes aquestes xarxes que és el Community Exchange System. Es tracta d'un espai on cada xarxa hi és subscripta i pot contactar amb totes les altres xarxes d'arreu del món. Això dóna l'oportunitat, traçant les equivalències monetàries que es considerin, de dur a terme activitats de comerç internacional a partir d'un diner que no passa pels circuits oficials. Actualment, sobretot és útil pel que fa a l'intercanvi de serveis, per exemple, de traducció, de programació informàtica o de disseny, ja que l'intercanvi de mercaderies depen d'altres circuits. L'objectiu és desenvolupar un sistema monetari nou i transparent amb creació de diner comunitari local.

"El Community Exchange System és un espai on es poden dur a terme activitats de comerç internacional a partir d'un diner que no passa pels circuits oficials."

Finalment, Olivella, explica un parell de models alternatius d'economia social. El primer fa referència al concepte de democràcia econòmica que vol aprofitar al màxim tant el rol del mercat com el rol de les iniciatives socials i solidàries. Aquestes iniciatives normalment responen petits projectes d'àmbit local, però si s'arribessin a articular en dinàmiques més modals es faria camí cap a la introducció d'una eina de transformació social que buscaria, a través de la capacitat col•lectiva, l'articulació de totes aquelles iniciatives que permetin construir alternatives al model hegemònic. El segon fa referència a les economies complementàries, en els quals es faciliti la convivència d'ambdues economies. Una que estigui dins dels preceptes de l'economia mercantil tradicional i l'altre, que neixi de l'economia social. En definitiva, protegir i potenciar uns valors diferents a l'economia hegemònica convencional.

Olivella finalitza la seva intervenció amb la lectura del conte "El planeta de la Cobdícia":

El planeta de la cobdícia

Hi havia una vegada un planeta en que, de cop i volta, la gent va embogir, va esdevenir molt ignorant, i creient-se molt eixerida, de fet vivia d'il·lusions i autoenganys. Durant milers d'anys la gent havia viscut de l'energia del sol que animava les plantes i els animals en les terres, els boscos i els cels i els mars. Però alguns enginyosos van descobrir que a sota la terra hi havia una energia infinita que els permetria fer i tenir més coses amb menys esforç.

Els dirigents van fer creure a la gent que podien viure de renda, que l'or negre, -carbó, petroli, gas – els permetria satisfer totes les necessitats hagudes i per haver. Si abans calia una bona colla de gent per llaurar i segar, per treure llenya i fusta del bosc, per pescar i per navegar... ara un sol home que portés una màquina alimentada per petroli, feia molta més feina i amb menys esforç. Va provocar un impacte enorme. S'havien acabat les penes!! Viurien tots en l'abundància...

La població va començar a créixer i créixer.. i les necessitats de la gent també es van fer créixer. Sobrava gent als camps, als boscos i als mars.. i la gent s'amuntegava a les ciutats... i així calia fer ciutats més i més grans. Amb un parell de segles arrassaren les terres, els boscos i els mars. La gent malvivia a les ciutats i als camps. Tothom desitjava més i més cases i aparells que els facilitessin la vida, però tothom havia de treballar més i més per aconseguir saciar els desitjos infinits. No s'adonaven que era totalment diferent "produir uns béns" que "polir-se el patrimoni". Què era diferent viure de vendre els productes de la terra – renovables - que vendre's la terra – bé escàs no renovable.

Quan el petroli començà a escassejar, quan de tant cremar petroli es va contaminar l'atmosfera, i l'aire de les ciutats va començar a ser irrespirable; quan es va començar a escalfar el planeta i apujar el nivell del mar perquè el gel dels pols es fonia... la gent continuà sota la propaganda que la felicitat només era possible si creixien el nombre de màquines, de propietats, de desitjos i de necessitats. Però, a l'hora que vivien aquest agredolç malson, la situació s'agreujà per una altre enganyifa a que la població estava sotmesa pels seus dirigents.

Com que per fer màquines i cases calia molts diners, hi havia uns bancs que deixaven diners a la gent perquè poguessin fer màquines, construir cases i comprar tots els productes que els donaven la felicitat. La gent estava molt agraïda als bancs perquè els hi permetia aconseguir en poc temps els seus somnis. Els bancs havien après dues coses que els donava molts guanys i molt poder:

1. Que, com que tota la gent que guardava els seus diners als bancs no els venien a buscar al mateix moment, això permetia als bancs deixar més diners dels que tenien guardats i cobrar uns bons interessos sobre els diners "inventats", de manera que: pagaven poc pels diners que guardaven i cobraven molt pels diners prestats i pels "inventats".

2. Que els interessos sobre els diners prestats, que s'aplicaven amb complexes i incomprendibles fórmules, els permetia duplicar el capital prestat en pocs anys, sense que el beneficiari ni se n'adonés.

Aquesta enganyifa agreujà els problemes anteriors, amb dues conseqüències: Una gran part de la població i dels països quedà tant endeutada, que pràcticament quedà sotmesa a servitud per deute. Havien de malvendre tot el que tenien, i malgrat treballessin molt, amb prou feina podien alimentar-se; i la fam s'estengué per a la majoria de la gent i cada dia matava a milers d'infants i de gent gran, davant la indiferència dels addictes a la cobdícia. Com que en molts casos la taxa d'interès dels diners – per exemple, per plantar un bosc -, era superior a la taxa de reproducció de la inversió - del bosc..., quanta més inversió, més deute; quanta més inversió, més explotació dels recursos naturals i més explotació de la gent per poder retornar el deute amb els interessos. Així fou com la cobdícia, la cobejança dels diners, de tenir i acumular més i més coses, portava la gent d'aquest planeta a una situació insostenible. En 200 anys del que en deien “progrés i desenvolupament”, havien exhaurit els recursos del planeta perquè havien crescut exponencialment en població i en desitjos insaciabls; perquè s'havien endeutat i havien de tornar diners amb interessos reals per uns préstecs inventats i uns interessos abusius. Alguna gent començà a adonar-se que era possible aturar l'embogiment col•lectiu que enriquia a molt pocs i que perjudicava a tots. La solució era a les mans i a les ments de la gent.

El primer pas depenia de cadascú: no cultivar desitjos insaciabls, no deixar-se influir per les publicitats i ser conscients de com en tots els àmbits de la vida podien reduir les necessitats.

El segon pas, també dependia de cadascú: aplegar-se amb altres que vulguessin ajudar-se a deshabituar-se de la cobdícia i del consumisme, fent conscients els actes quotidians. Es tractava de produir i fer-se tot el que fossin capaços per ells mateixos; de comprar i vendre bens i serveis sostenibles i equitatius; de no endeutar-se ni endeutar; de no pagar ni cobrar interessos; de votar les opcions asenyades i deixar de votar els programes cobdiciosos del creixement econòmic!

El tercer pas, era el resultat coherent dels dos primers: suscitar en la gent un nou imaginari de felicitat, basada en ser conscients de la interdependència de la vida de cadascú en solidaritat amb la vida de tots els habitants del planeta; d'un planeta limitat i fràgil que havia acollit i podia acollir un fet extraordinari, anomenat vida. I el darrer pas, n'era la conseqüència: calia deixar de col•laborar amb tots aquells que volien continuar l'enganyifa, calia desobeir les lleis que mantenien la cobdícia, calia abolir les taxes d'interès, la publicitat i l'obsessió pel creixement. Aquesta gent que proposava “viure senzillament” perquè tothom pogués “senzillament viure”, fou ignorada, ridiculitzada, menystinguda, criminalitzada i, fins i tot, empresonada. Però, 100 anys més tard, la gent els recordava i honorava, perquè gràcies a ells, la vida havia estat possible perquè aquella generació va reaprendre a viure i prosperar sense creixement.

Andreu Felip, director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya inicia la seva intervenció donant reconeixent a la feina duta a terme per part de FETS com a entitat que ajuda a fomentar el model català de cooperació i que compta amb un mapa d'actors "enormement plural i per tant molt ric". Això, comenta Felip, permet treballar i ser presents en molts àmbits i temàtiques que construeixen aquest model català de cooperació. Des de la perspectiva de la cooperació, destaca Felip, la temàtica de la Jornada relacionant el món de les finances i la construcció de la pau és molt interessant ja que "la pau no es possible sense el desenvolupament i el desenvolupament, entès com un procés de garantia de drets, no és possible sense un context de pau".

Andreu Felip: "La pau no es possible sense el desenvolupament i el desenvolupament, entès com un procés de garantia de drets, no és possible sense un context de pau".

El ponent defineix i entén la pau des d'un punt de vista multidimensional. La pau no només és l'absència d'una activitat violenta i armada sinó que és un estat de garantia de drets, d'equitat i de justícia entre pobles. Per tant, s'engloba en dimensions polítiques, socials, culturals, econòmiques. Segons Felip, la idea de pau i desenvolupament es troben absolutament lligades.

El punt de partida d'un seguit de reflexions que vol compartir el ponent fa referència a unes xifres molt significatives que diferents estudis han ajudat a corroborar. Els estudis constaten que els fluxos d'ajut oficial al desenvolupament que des dels països del nord enviem als països del sud representen una cinquena part del que els països del sud paguen als països del nord en concepte de deute.

"Els fluxos d'ajut oficial al desenvolupament que des dels països del nord enviem cap al països del sud representen, només, una cinquena part del que els països del sud paguen als països del nord en concepte de deute".

Aquesta desproporció, comenta el ponent, evidencia la necessitat de canvi en el model polític i social de desenvolupament que hem adoptat en els països del nord per incidir de forma més significativa en les relacions polítiques i econòmiques. D'aquesta manera, la capacitat d'impacte i transformació social de les desigualtats podria ser molt més gran que els projectes que s'impulsen actualment en els països del sud i per tant, s'ha de replantejar el marc general de la pròpia acció de cooperació. El plantejament que es fa des de l'Agència és el d'una cooperació global, que intenti afrontar més les causes que les conseqüències. En definitiva, conclou Felip, una cooperació transformadora de les relacions entre nord i sud i que deixin de provocar aquestes desigualtats i injustícies existents avui en dia.

"S'ha de conscienciar als ciutadans de l'existència d'una estreta relació entre les accions de la nostra vida quotidiana i l'afectació que això té en el desenvolupament dels altres pobles."

Considera Felip que és necessària "certa autocrítica" i un replantejament de les polítiques de cooperació fent més incidència en les polítiques locals. Multiplicar els esforços del treball

Andreu Felip és el Director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. Llicenciat en Belles Arts, màster en Museologia i Gestió de Patrimoni, estudis d'Història i Pedagogia. Funcionari docent del Cos de Professors d'Educació Secundària, del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Militant d'ERC Sants-Montjuïc des de 1991. Membre de l'executiva nacional de les JERC de 1994 a 1998. Ha estat vicesecretari general de les JERC i membre del Comitè executiu d'ERC del 1996 al 1998. Ha estat vinculat al moviment solidari amb el poble saharauí participant amb l'ONG Solidara.

que es fa al nord per tal de conscienciar als ciutadans de l'existència d'una estreta relació entre les accions de la nostra vida quotidiana i l'afectació que això representa en el desenvolupament dels altres pobles.

S'han d'explicar, segueix Felip, les conseqüències relacionades a aspectes mediambientals, aspectes econòmics i aspectes socials. Segons Felip, "no es tracta de fer més coses sinó ser conscients de les coses que fem", consumint de manera responsable, exercint un turisme respectuós, apostant per un estalvi compromès i, sobretot, ser conscients des dels països del nord, de les capacitats i força que tenim com a consumidors actius.

En aquest sentit l'Agència està en un procés de reorientació de les seves polítiques coincidint que, a partir de l'any 2011 s'inicia un nou cicle de planificació de la cooperació catalana. En aquest nou pla director que s'està dissenyant, explica Felip, ja està previst que un dels tres eixos sigui el de l'educació pel desenvolupament, ja que és a través d'accions educatives on l'Agència creu que es pot incidir més fermament en aquest esforç de conscienciació per tal de fer veure la importància d'actuar també en els països del nord.

L'Agència, segueix Felip, s'està implicant cada cop més en accions d'economia social. Destaca que un dels objectius del pla anual de l'any 2010 és que l'Agència incorpori mecanismes de contractació pública basats en el compliment d'objectius socials aplicant una llei de l'any 2001 que fa que es valori com a factor rellevant per l'adjudicació d'ajudes, el fet que les entitats sol·licitants treballin en favor d'aspectes socials com, per exemple, la inclusió laboral.

Per altre banda i tot i aquests aspectes positius, Felip no esquiva la situació complicada que ha viscut l'Agència durant la legislatura vigent en relació a la contractació pública de serveis de banca ètica. L'Agència, per tal de consolidar el seu compromís amb la construcció d'un sistema de finances ètiques a Catalunya, pretenia vincular el seu exercici comptable amb alguna entitat de banca ètica però, segons explica Felip, això no ha estat possible degut a un procés de concentració de la tresoreria que la Generalitat ha portat a terme a través del departament d'economia durant aquesta última legislatura. I per contractar aquest servei de gestió de la comptabilitat, segueix Felip, el departament d'economia va obrir un concurs on els requisits es basaven exclusivament en criteris de rendibilitat econòmica. Això va significar deixar fora entitats vinculades a les finances ètiques que no podien competir amb les grans entitats en criteris de rendibilitat econòmica i, a més a més, va deixar l'Agència sense capacitat de decidir on contractar els seus serveis financers. Felip es referma, però, dient que es segueix mantenint la voluntat, per part de l'Agència, de seguir lluitant dins les possibilitats i capacitats de decisió de que es disposi.

En tot cas, conclou Felip, el balanç és positiu ja que s'avança en la direcció correcta quedant, encara, molt camí per recórrer. Finalment, Andreu Felip reitera el compromís que l'Agència té amb entitats com FETS per treballar per les finances ètiques i emfatitzant que aquest compromís és ferm i convençut.

Conclusions

Tot just acabar l'última taula de la Jornada, Jordi Marí, director de FETS com a representant de l'entitat organitzadora de la Jornada realitza un compendi de les idees, conceptes i reflexions més destacades esdevingudes al llarg del dia. Abans d'això però, agraeix la col·laboració tant de Setem, com de L'Observatori del Deute en la Globalització en l'organització de la Jornada, també a tots els voluntaris i professionals que han ajudat a organitzar-les i finalment a tots els assistents com a públic.

Marí considera que és el moment de prendre consciència per “deixar de ser espectadors i passar a ser actors”.

Marí, comença l'exercici de síntesi i repàs traslladant la següent reflexió. Marí considera que és el moment de prendre consciència per “deixar de ser espectadors i passar a ser actors”. El ponent ho creu necessari tant pels sectors socials com per les administracions públiques.

Tant Manel Vila, Comissionat de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau, de l'Ajuntament de Barcelona, com Andreu Felip, director de l'Agència Catalana de Cooperació pel Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, en les seves ponències han coincidit en la importància d'incidir en l'educació pel desenvolupament i, en aquest sentit Marí creu que en l'àmbit del sector de les finances ètiques es coincideix amb aquesta idea i comenta que degut a aquesta sintonia, el sector s'hi trobarà còmode treballant en aquest sentit.

Marí es mostra convençut, un cop esdevinguda la Jornada, que els temes tractats, relacionant finances ètiques i cultura de pau, han estat totalment pertinents. Considera que al llarg de la Jornada s'ha vist reforçada la idea que les finances juguen un paper molt destacat com a motor de les iniciatives que puguin sorgir al nostre entorn i societat i en el foment de la pau. El context econòmic del moment deixa veure amb més claredat com, la falta de finançament, en sectors tant potents com l'immobiliari, ha fet caure grans estructures. El ponent creu que tots aquests aspectes mencionats reforcen el convenciment de que a través de petites i mitjanes iniciatives financeres ben dirigides es pot tenir una gran capacitat transformadora en la nostra societat.

Citant la intervenció d'Arcadi Oliveres en la primera taula, Marí recorda la mala notícia que suposa que en diferents reunions recents del G-20 no s'hagi arribat a acords en la recerca de solucions efectives en relació als errors comesos pel sistema financer o a reflexions més profundes per intentar esbrinar que és el que ha fallat en tot el comportament més recent del sistema financer. Marí també troba molt interessant el fet de recuperar la idea del valor social de la intermediació financer a través de la proposta de finances ètiques i també en el món de les assegurances que recupera el valor de la mutualitat tal i com s'ha explicat en la quarta taula de la jornada.

S'ha repassat durant la jornada, recorda Marí, l'estudi del cicle armamentístic i la incidència que això té en l'establiment de la pau. La denúncia que es fa referent al cicle armamentístic és vista com una necessitat per influir en el desarmament i per fomentar una cultura de pau.

També s'ha esmentat de forma reiterada durant la jornada, diu Marí, el valor de la transparència en els bancs i lligat amb l'anterior idea, destaca Marí que això permetria veure quina és la relació i les influències entre aquestes entitats financeres i la indústria armamentística. En aquest sentit el director de FETS fa una crida a la coherència en els diferents aspectes de la nostra vida tal i com s'ha anat dient al llarg del dia, sobretot en l'última taula on s'ha fet especial èmfasis en la importància de ser conscients que les nostres activitats diàries tenen una gran afectació a la construcció de la nostra societat i de les relacions internacionals.

Referent a la intervenció de Iolanda Fresnillo, membre de l'Observatori del Deute en la Globalització, Marí destaca el concepte esmentat d' "anti-cooperació" i també la importància que, des del punt de vista macro, tenen els mecanismes de finançament.

Mari destaca l'aparició del concepte d'economia solidària com una peça necessària del puzzle que es vol construir.

Marí destaca l'aparició del concepte d'economia solidària com una peça necessària del puzzle que es vol construir i, en consonància amb aquesta idea i amb el que destacava Jordi Garcia en la seva taula, la necessitat d'elaboració d'un mercat social i de noves estructures, com la moneda social, per poder sortir dels cicles i circuits del mercat convencional.

Pel que fa a la ponència sobre decreixement a càrrec de François Schneider, Marí destaca dos aspectes. Per una banda, la manera d'explicar la proposta del decreixement com una proposta per desenvolupar-se a escala humana i per l'altre, la idea de voler decreixer de manera sostenible i no de manera dràstica quan ja no hi hagi una altre alternativa.

Com a debilitat en el sector, Marí detecta una excessiva segregació del mateix, tot i que aquest aspecte també s'ha enfocat des del punt de vista de la diversitat d'alternatives i de la riquesa que això suposa.

Per últim, Marí vol destacar i posar en rellevància la gran capacitat innovadora del sector. Fa esment al món assegurador, on és molt important que s'inclouï dins el sistema financer i que per tant es tingui en compte alhora de construir un sistema financer ètic.

Enllaços d'interès

Entitats:

- **FETS-Finançament ètic i solidari** és una associació de segon nivell que va néixer l'estiu de 1999 i agrupa a nombroses entitats (associacions, fundacions, cooperatives..) que volen promoure el finançament ètic i solidari a Catalunya. (<http://www.fets.org>)
- El **Centre d'Estudis per la Pau J.M. Delàs**, de Justícia i Pau, va néixer l'any 1999 com a resultat del treball desenvolupat des de 1988 per la Campanya Contra el Comerç d'Armes i funciona com un Centre d'Investigació i Documentació sobre temes relacionats amb el desarmament i la pau. (<http://www.centredelas.org/>)
- **Justícia i Pau** és una entitat cristiana que actua a Catalunya des de l'any 1968 i que té per finalitat la promoció i defensa dels drets humans, la justícia social, la pau i el desarmament, la solidaritat i el respecte al medi ambient. (<http://www.justiciaipau.org/>)
- L'**Observatori del Deute en la Globalització** (ODG) és un centre de recerca de les relacions Nord-Sud i de la generació de deutes contrets entre comunitats durant l'actual procés de globalització. (<http://www.odg.cat/>)
- La **Xarxa pel Decreixment** és l'organització social col·laborativa i horitzontal d'àmbit català que promou el decreixement com a alternativa al model capitalista actual, tant a través de la difusió de les seves idees com mitjançant projectes fidels al corrent de pensament. (<http://www.decreixement.net/>)
- **Arç cooperativa** es dedica a la gestió d'assegurances d'una manera integral oferint: assessorament, estudi i recerca de productes específics d'assegurances i gestió de la compra d'assegurances amb criteris col·lectius. (<http://www.arccoop.coop/>)
- L'**Observatori de les Finances Ètiques** és un espai de trobada dels diferents actors del sistema financer ètic de l'Estat, promogut i coordinat des de FETS, que es dediqui bàsicament a l'observació, anàlisi i elaboració d'estudis de la realitat de les finances ètiques i del seu impacte en la realitat socioeconòmica catalana i espanyola. (<http://www.fets.org/>)
- **Nova** és una associació que promou la innovació social amb participació ciutadana i diàleg intercultural per contribuir a generar models socioeconòmics alternatius a la globalització (<http://www.nova.cat/>)

- L'**Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament** (ACCD) és l'organisme de la Generalitat de Catalunya responsable de gestionar les polítiques de cooperació al desenvolupament i acció humanitària. (<http://www20.gencat.cat/portal/site/cooperaciocatalana>)
- El Comissionat de **Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau** de l'Ajuntament de Barcelona és un òrgan dedicat a l'aplicació de polítiques distintives i clau que mostren el perfil i el lideratge de Barcelona en el creixent activisme internacionalista de les ciutats i, també, el suport i el compromís amb la solidaritat activa de la ciutadania i de les seves organitzacions a la societat civil. (<http://www.bcn.es/cooperacio/cat/inici/>)

Campanyes i publicacions:

- **BankTrack** es una red de organizaciones de la sociedad civil e de individuos que monitorean las operaciones del sector financiero privado (bancos comerciales, inversionistas, compañías de seguro, fondos para la pensión) y sus efectos en la sociedad y en el planeta. (<http://www.banktrack.org/>)
- **BBVA sense Armes** és una campanya de sensibilització i denúncia de les entitats financeres que participen en indústries militars o que alteren greument la vida de comunitats i pobles. (<http://www.bbvasinarmas.org/>)
- El **Consens de Barcelona** és un procés participatiu per l'elaboració d'alternatives interculturals a la globalització neoliberal i compta amb 300 experts de moviments socials, ONG i universitats proporcionals a la població de les diferents regions del món. (<http://consensus.nova.cat/>)
- L'any 2006 un misteriós banc s'introdueix al mercat belga, es tracta d'**ACE BANK**, un banc que pretén ser la iniciativa d'un grup financer important que no vol revelar la seva identitat. El suposat banc disposa d'una política clara: el màxim benefici, sense escrúpols. S'especialitza en inversions en la indústria d'armes, petroli i gas, energia nuclear, els productes agroquímics i les empreses que violen els drets dels seus treballadors. El vídeo recull la posada en marxa del Banc a Brussel·les amb les diverses reaccions dels vianants envers l'explicació de les inversions d'ACE BANK. (http://www.ace-bank.eu/photo_en.php)
- **Ahimsa "Contra la Guerra"** és un documental que analitza les causes de la guerra per posar en evidència a tots els actors involucrats i remarcar el paper que juga la ciutadania. (<http://ahimsaeldocumental.blogspot.com/>)
- Llistar Bosch, David. **Anticooperació. Interferències Globals Nord-Sud**. "Els problemes del Sud Global no es resolen amb més ajuda internacional". Icaria Editorial. Col. Antrazyt. ISBN: 978-84-9888-110-3

Coordinat per:

Amb el suport de:

